

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของสภาองค์กรชุมชน : กรณีศึกษาสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม
อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
A Comparative Study of Community Organization Councils: A Case Study of Ban Kum Sub
District Community Organization Council, Bang Ban District, and Chai Na Sub District
Community Organization Council, Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

กรรณิการ์ ฤกษ์อุโฆษ (Kannika Rurkukos)¹ ปธาน สุวรรณมงคล (Pathan Suvanamongkol)²

ธนะศักดิ์ สายจำปา (Thanasak SaiJampa)³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (2) ศึกษาปัญหาอุปสรรค บทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (3) เสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าจากเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มประชากรตัวอย่างในพื้นที่ตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล จำนวน 10 คน และพื้นที่ตำบลชานา อำเภอสนา จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า (1) บทบาทของสภาองค์กรชุมชนที่สำคัญ คือ การมีส่วนร่วมในทุกระดับ มีการรวมตัวกันขององค์กรชุมชน และการที่มีผู้นำองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง มีความรู้ความสามารถ ทำให้สามารถพัฒนาองค์กรชุมชนให้ก้าวหน้าต่อเนื่อง (2) ปัญหาอุปสรรคบทบาทของสภาองค์กรชุมชน คือ ประชากรที่เป็นวัยทำงาน ขาดการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชน ขาดความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชนที่สภาองค์กรชุมชนตำบลเสนอไปได้ ไม่เห็นความสำคัญในการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชน (3) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไข ปัญหาอุปสรรคบทบาท ควรส่งเสริมศักยภาพให้กับผู้นำองค์กรชุมชน รวมทั้งบุคลากรที่เข้ามาเป็นสมาชิก ได้มีความรู้เชิงวิชาการ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลได้อย่างเข้มแข็ง ภาครัฐอาจมีการส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณให้มีการฝึกอบรม รวมถึงการนำภาคเอกชนเข้ามาร่วมส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้วย

คำสำคัญ เปรียบเทียบ บทบาท สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม สภาองค์กรชุมชนตำบลชานา พระนครศรีอยุธยา

¹ นักศึกษาหลักสูตร ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกการเมืองการปกครองท้องถิ่น สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail:kan_nika69@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร.ปธาน สุวรรณมงคล รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail: pathan.suv@stou.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนะศักดิ์ สายจำปา เลขาธิการสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช e-mail: letizz_a@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

The objectives of this research were (1) to compare the roles of the Community Organization Councils (COCs) of Ban Kum Sub-district in Bang Ban District and of Chai Na Sub-district in Sena District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; (2) to study difficulties and problems faced by the COCs; and (3) to propose solutions to those problems. This was a qualitative study and the data were analyzed through descriptive analysis. Data were obtained through documentary research and interviews with a sample population of 20 key informants, consisting of 10 people from Ban Kum Sub-district and 10 people from Chai Na Sub-district. The results showed that (1) The main role of the COC is to participate at every level. The COC might propose ideas through meetings or other public forums, Community organizations join together, and if their leaders are strong, knowledgeable and capable, they can pull in public and private sector organizations to participate in community activities for greater advancement and continuous development. (2) The main problems faced by Ban Kum COC were most of the working age citizens in both the public and private sector do not participate much in community activities and do not understand the role of the COC. The local administrative organization, cannot implement the development plans proposed by the COC, creating a gap between the COC and the municipality. the local people did not see the importance of working together to conserve the community's natural resources (3) To overcome these obstacles, it is recommended that the leaders and members of community organizations should be educated and informed so that they can manage their organization's activities more successfully. The government could provide financial support for training, and private sector organizations could come into support the community activities.

Keywords: Comparative study, Roles, Ban Kum Sub District Community Organization Council, Chai Na Sub District Community Organization Council, Phra Nakhon Si Ayutthaya

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

“องค์กรชุมชน” หมายถึง องค์กร ซึ่งเป็นการรวมของชุมชน ชุมชนท้องถิ่นหรือชุมชน ท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งจัดแจ้งการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ไม่ว่าประชาชนจะจัดตั้งกันขึ้นเอง หรือโดยการแนะนำหรือสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐ เอกชน หรือองค์กรพัฒนาเอกชน (พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน 2551:27)

พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2551 ซึ่งมีที่มาจากหลักการปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ประชาชนได้ดูแลบ้านเมืองมากขึ้น ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม และมีบทบาทในการดูแลบริหารบ้านเมืองด้วยตนเองให้มากขึ้น สอดคล้อง กับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นในบริบทของรัฐธรรมนูญปี 2550 อลิซาเบท ยูเลียนี (Elizabeth Linda Yuliani, 2004) ได้รวบรวมความหมายของการกระจายอำนาจไว้ดังนี้ “การกระจายอำนาจมักหมายถึง การโอนอำนาจจากรัฐบาลกลางลงไปสู่ ระดับล่างในแง่ของการเมือง – การบริหาร และพื้นที่” (อ้างในปธาน สุวรรณมงคล 2554:5) “โดยการกระจายอำนาจให้ชุมชนท้องถิ่น ได้ปกครองตนเองในระดับที่เหมาะสมกับบริบทของสังคม ภายใต้หลักการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของรัฐนั้นเท่ากับเป็นการ ยอมรับสิทธิการปกครองตนเองของประชาชน และให้ความสำคัญกับความหลากหลายของท้องถิ่น โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมใช้อำนาจรัฐด้วยตนเอง” (ปธาน สุวรรณมงคล 2554:7) การกระจายอำนาจกับสิทธิชุมชนมีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาควบคู่กัน คือ “สิทธิชุมชน” (community right) “ชุมชนซึ่งประกอบด้วยประชาชนที่อาจมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน หรือหลากหลายในเชิงชาติพันธุ์ เครือญาติ ชนบทธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา แต่ก็อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนโดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในชุมชนคือ การที่ชุมชนมีวิถีชีวิตของตนเองที่พัฒนาการขึ้นมาตามสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชนโดยคนในชุมชนนั่นเอง และมีการรักษาและจัดการสิ่งที่มีคุณค่าในชุมชน เช่น วัฒนธรรมประเพณี ทรัพยากรธรรมชาติของตนเอง ด้วยตนเอง” (ปธาน สุวรรณมงคล 2554:33)

“ปัจจุบันมีพื้นที่ตำบลที่องค์กรชุมชน แกนนำธรรมชาติ ประชาชนชาวบ้าน แกนนำที่เป็นทางการ กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสถาบันในท้องถิ่น (วัด โรงเรียน สถานีนามัย) ได้มีการทำงาน พัฒนาด้านต่างๆ เช่น การทำแผนชุมชน การจัดสวัสดิการ การจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อม การจัดการทุนของชุมชน จัดให้มีสภาผู้นำชุมชน ฯลฯ มีเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกันคิด ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ นำไปสู่การสร้างเป้าหมายร่วมกันของการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ซึ่งจากการทำงานในแนวทางดังกล่าว ได้ช่วยให้เกิดการจัดการตนเองร่วมกันของชุมชนท้องถิ่น โดยที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม เกิดความสัมพันธ์อันดีภายในชุมชนท้องถิ่น จากการที่ชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมกันจัดการตนเองตามแนวทางดังกล่าว และทำให้เกิดความเข้มแข็งส่งผลต่อชุมชนท้องถิ่นโดยรวม แกนนำชุมชนที่มีประสบการณ์ และคนทำงานพัฒนา จึงได้ร่วมกันยกย่อง พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชนขึ้นมา เพื่อให้มี พ.ร.บ.ที่จะช่วยหนุนเสริม สร้างการยอมรับการทำงานร่วมกันแบบสภาองค์กรชุมชน ทำให้กรณีตัวอย่างดีๆ ที่ทำมาแล้วขยายออกไปพื้นที่อื่น พื้นที่ที่สนใจ และพร้อมจะร่วมกันสร้างสภาองค์กรชุมชนที่ถือเป็น ระบบประชาธิปไตยทางตรงจากฐานราก ได้ร่วมกันทำเรื่องนี้ให้กว้าง ขวางยิ่งขึ้น” (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 2558:1)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคกลางที่มีการจัดแจ้งจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล นับตั้งแต่ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ ในอดีตราชธานีของไทยในสมัยกรุงศรีอยุธยาแห่งนี้ เป็น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ศูนย์กลางของประเทศสยามสืบต่อเนื่องมายาวนานถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ ปกครอง 33 พระองค์ จาก 5 ราชวงศ์ คือ 1) ราชวงศ์อู่ทอง 2) ราชวงศ์สุพรรณภูมิ 3) ราชวงศ์สุโขทัย 4) ราชวงศ์ปราสาททอง และ 5) ราชวงศ์บ้านพลูหลวง มีแบบแผนการเมืองการปกครอง และศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และภูมิปัญญาของบรรพชน มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง มีภูมิปัญญา และวัฒนธรรมประเพณี ที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน ในมุมมองด้านการเมืองการปกครอง เมืองหลวงในอดีตของไทยแห่งนี้ มีการรวมศูนย์อำนาจการปกครองอยู่ในส่วนกลาง จนกระทั่งเกิดสงครามและเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ให้แก่พม่า ในเดือนเมษายน พ.ศ. 2310

ปัจจุบันเมือง “กรุงเก่า” หรือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม อย่างมาก อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้รับการยกย่องจากองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือ UNESCO ให้เป็นมรดกโลกทางวัฒนธรรม นับเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความน่าสนใจที่จะศึกษาในเรื่องการเมืองการปกครอง และกระจายอำนาจของภาครัฐโดยผ่านทางสภาองค์กรชุมชน โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกสภาองค์กรชุมชน 2 แห่ง ซึ่งมีการจดทะเบียนจัดตั้งนับแต่ พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชนมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2551 เพื่อนำมาศึกษาเปรียบเทียบกัน คือ

(1) สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล ตำบลบ้านกุ่ม เป็นตำบลหนึ่งใน 16 ตำบลของอำเภอบางบาล ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางบาล ประชากรในตำบลบ้านกุ่ม มีการตั้งบ้านเรือนกระจายเรียงไปตามความยาวของแม่น้ำเจ้าพระยา จำนวนครัวเรือน 1,004 ครัวเรือน ประชากร ทั้งหมด 3,916 คน (ตุลาคม 2558) เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน บ้านเรือนส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา มีความหนาแน่นขนานไปกับแม่น้ำ สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีผลการดำเนินงานที่โดดเด่น สมาชิกสภาองค์กรชุมชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสัจจะ ต่างมีความเข้มแข็ง มีโครงการสวัสดิการในชุมชน โครงการบ้านมั่นคง ชมรมผู้สูงอายุ มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง มีการจัดกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และในช่วงแรกที่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 มีผลบังคับใช้ สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล ได้รับการคัดเลือกจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้เป็นสภาองค์กรชุมชนตำบล “ต้นแบบ” ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากผลงานโดดเด่นที่สำคัญ คือ การบริหารจัดการปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ตำบลบ้านกุ่ม โดยใช้ “ศูนย์เตือนภัย” เป็นศูนย์กระจายข้อมูลข่าวสาร ที่สามารถเข้าถึงชุมชน ด้วยความรวดเร็ว ฉับไว การฟื้นฟูพื้นที่หลังอุทกภัยเป็นไปอย่างเข้มแข็ง ตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล นับเป็นพื้นที่แห่งหนึ่ง ซึ่งประสบอุทกภัยเป็นประจำเกือบทุกปี จนเรียกได้ว่าเป็นพื้นที่ “น้ำท่วมซ้ำซาก” ปัจจุบันอยู่ระหว่างการทำโครงการวิจัยเรื่องเกี่ยวกับ “ชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง” โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณวิจัยจาก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น ในเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำผังเมืองตำบลบ้านกุ่ม การพัฒนาชมรมผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง การปลูกฝังให้ชุมชนท้องถิ่นเป็นอยู่อย่างพอเพียง (ร่วมกับเครือข่าย 28 จังหวัดภาคกลาง) เพื่อเป็นแนวทางก้าวไปสู่ “ชุมชนจัดการตนเอง” โดยนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับสภาองค์กรชุมชนอีกแห่งหนึ่ง คือ

(2) สภาองค์กรชุมชนตำบลชานา อำเภอสนา ตำบลชานา เป็นตำบลหนึ่งใน 17 ตำบลของอำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และอยู่ในเขตการปกครองท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลชานา ประชากรในตำบลชานา ตั้งบ้านเรือนกระจายไปตามพื้นที่ทำนา มีคลองสาน หรือคลองขุด เป็นแหล่งน้ำหลักในชุมชน จำนวนครัวเรือน 759 ครัวเรือน ประชากรทั้งหมด 3,860 คน (ตุลาคม 2558) สภาพสังคมเป็นชุมชนที่มีความเป็น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ชนบทสูง การประกอบอาชีพหลัก วัฒนธรรมภายในชุมชนมีความใกล้เคียงกัน ในเขตพื้นที่ตำบลชานนา อำเภอสนา มีชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธ และชุมชนที่นับถือศาสนาอิสลาม อยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ทั้งนี้ ในเรื่องของกิจกรรม ชุมชนนับว่า มีส่วนที่แตกต่าง และเป็นไปตามสภาพพื้นที่ เหตุและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง อาทิ สภาพองค์กรชุมชนตำบล ชานนา อำเภอสนา มีชุมชนมุสลิมที่เข้มแข็ง ส่วนมากทำปศุสัตว์ เช่น เลี้ยงแพะ และเลี้ยงวัว ประกอบกับในพื้นที่ ชุมชนมีมัสยิด รวม 3 แห่ง ด้วยกัน และมีการตั้งกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้พื้นที่ของมัสยิด เป็นศูนย์กลาง สามารถนำมา เปรียบเทียบกันได้ ค่อนข้างชัดเจน ดังนั้น ในบริบทของตำบลชานนา อำเภอสนา ซึ่งมีความเป็นชุมชนชนบทสูง สภาพองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา จะสามารถใช้แนวทางการกระจายอำนาจ ตาม พ.ร.บ.สภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เพื่อให้องค์กรก้าวสู่ระดับ “ชุมชนจัดการตนเอง” ได้หรือไม่

จุดประสงค์ที่ต้องการวิจัย คือ การศึกษาบทบาทของสภาองค์กรชุมชน ตามภารกิจที่กำหนดไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 อันประกอบด้วย 1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ พื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น 2) ด้านการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนอย่างยั่งยืน 3) ด้านการมีส่วนร่วมการเสนอแนะการแก้ไขปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน 4) ด้านการจัด ให้มีเวทีปรึกษาหารือกันของประชาชน 5) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและ พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ทำการศึกษา ปัญหาหรืออุปสรรค และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามหาอุปสรรคของการพัฒนาสภาองค์กรชุมชนตำบล ทั้ง 2 แห่ง ที่ทำการศึกษา และนำผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษานำไปเป็นแนวทางในการพัฒนา หรือนำไปปรับใช้กับสภาองค์กรชุมชนตำบลแห่งอื่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

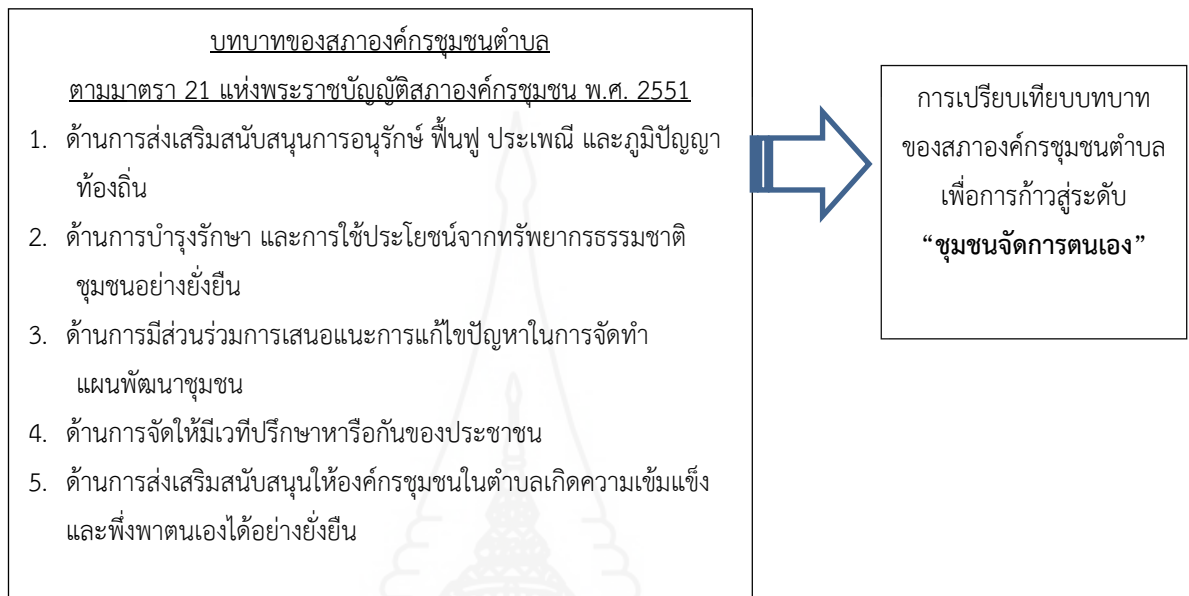
- 1) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กร ชุมชน ตำบลชานนา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการก้าวสู่ระดับ “ชุมชนจัดการตนเอง”
- 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กร ชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหามหาอุปสรรคบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาจากกฎหมาย ระเบียบ เอกสารวิชาการ และตำราที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกในลักษณะเผชิญหน้า โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ลักษณะเผชิญหน้า พร้อมการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และแบบไม่มีส่วนร่วม ประชากรที่ศึกษาคือ ประธานสภา องค์กรชุมชนตำบล รองประธานสภา เลขาธิการ สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล และประชาชนในพื้นที่สภาองค์กร ชุมชนตำบลตั้งอยู่ ทั้ง 2 แห่ง โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Questions) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และส่วนที่เป็นความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชุดเดียวกัน และให้มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ด้วยตนเอง โดยจำแนกเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) การวิเคราะห์ ข้อมูลใช้การวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผล และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method)

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบบทบาทในการส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่น ของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชายนาว อำเภอสนา พบว่ามีความเหมือนกัน คือ มีการนำเสนอความ ต้องการของชุมชนผ่านสภาองค์กรชุมชนตำบลเพื่อให้้องค์กรปกครองท้องถิ่น บรรจุเป็นแผนพัฒนาชุมชน สำหรับ ส่วนที่มีความแตกต่างกัน คือ (1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลุ่ม อำเภอบางบาล ร่วมกับชุมชนฟื้นฟูบุคคลสำคัญในตำนาน คือ “นายขนมต้ม” ซึ่งต่อมาร่วมกับหน่วยงานอื่นทั้งภาครัฐ และเอกชน มีการจัดกิจกรรมเกี่ยวเนื่องตลอดทุกปี รวมถึงมีการฟื้นฟู

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ประเพณีทำบุญไหว้วัด และการแข่งขันเรือยาวประเพณีบริเวณแม่น้ำเจ้าพระยา หน้าวัดจุฬามณี และส่งเสริมการทำอาหารไทยโบราณ เช่น แกงโบราณ และขนมกาละแม ในขณะที่ยังมีกิจกรรมชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา มีเพียงการส่งเสริมการทำอาหารไทย “สามกรอบ” ประกอบด้วย หมี่กรอบ กระจ่างสาร และกล้วยกรอบ และส่งขายเป็นผลิตภัณฑ์โอท็อป ของตำบลชานนา (2) ด้านการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีการสำรวจที่ดินริมแม่น้ำเพื่อตรวจสอบความเสียหายจากอุทกภัย สำรวจน้ำเสียในแม่น้ำเจ้าพระยา จัดทำโครงการวิจัยผังเมืองตำบล ในขณะที่สภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา ไม่มีกิจกรรมเหล่านี้ (3) ด้านการจัดให้มีเวทีปรึกษาหารือกันของประชาชน พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีเวทีปรึกษาหารือกันของประชาชนแบบเป็นทางการ โดยประชุมผู้แทนระดับหมู่บ้าน เดือนละ 1 ครั้ง ประชุมสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล ปีละ 4 ครั้ง และแบบไม่เป็นทางการ ในงานบุญ งานวัด ตามวาระโอกาสต่าง ๆ ที่ได้พบเจอกัน และ (4) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนไว้สำหรับให้สมาชิกได้กู้ยืมไปทำกิจกรรมหรือประกอบอาชีพ และมีระยะเวลาในการส่งใช้คืนค่อนข้างนาน มีกิจกรรมส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ในขณะที่สภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา ไม่มีกิจกรรมด้านนี้

2. การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในท้องถิ่น พบว่ามีความเหมือนกัน 2 ประเด็น คือ (1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ ขาดผู้นำในการทำกิจกรรม มุ่งหวังหน่วยงานภาครัฐสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดกิจกรรมของชุมชน (2) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน พบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลบางส่วนของ ขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ขาดการสื่อสารทำความเข้าใจกันระหว่างสภากับสมาชิก และมีความแตกต่างกัน 3 ประเด็น คือ (1) ด้านการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า ตำบลบ้านกุ่มมีภัยธรรมชาติ คือ อุทกภัย ที่อยู่นอกเหนือการควบคุม และสมาชิกในชุมชนตำบลชานนาไม่ให้ความสำคัญในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ และมุ่งหวังให้ภาครัฐเป็นผู้ดูแล บำรุงรักษา (2) ด้านการมีส่วนร่วมเสนอแนะแก้ไขปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน พบว่า สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม ขาดองค์ความรู้เชิงวิชาการในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ชุมชนมุ่งเน้นการแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ขณะที่ภาครัฐเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา ขาดบุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ขาดการติดตามผลงาน และมีความสงสัยในประเด็นการทุจริตของโครงการ และ (3) ด้านการจัดให้มีเวทีปรึกษาหารือกันของประชาชน พบว่า ความร่วมมือจากประชาชนในชุมชนมีน้อย เนื่องจากมีภาระหน้าที่อื่น และองค์กรปกครองท้องถิ่นไม่บรรจุแผนพัฒนาชุมชนที่ประชาชนมีมติ ในแผนงบประมาณประจำปี

3. ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคบทบาทของสภาองค์กรชุมชน พบว่า มีความเหมือนกัน 2 ประเด็น คือ (1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น พบว่า มีความต้องการให้ชุมชนมีส่วนร่วมกิจกรรมของชุมชนมากขึ้น และต้องการให้ภาครัฐสนับสนุนด้านวิชาการและการตลาด (2) ด้านการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชนอย่างยั่งยืน พบว่า ต้องการให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมดูแล และเป็นผู้ดำเนินการส่งเสริมการบำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชน สำหรับความแตกต่างกันมี 3 ประเด็น คือ (1) ด้านการมีส่วนร่วมเสนอแนะแก้ไขปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ชุมชน พบว่า ต้องการองค์ความรู้ด้านวิชาการในการเขียนแผนพัฒนาชุมชน ต้องการเข้าร่วมฟังการแถลงนโยบายหรือการชี้แจงแผนงบประมาณของเทศบาลตำบลบางบาล ในขณะที่สภาองค์กรชุมชนตำบลชานา ต้องการให้มีการจัดสรรเวลาอย่างเหมาะสมเพื่อให้ประชาชนได้เข้าร่วมเสนอแนะแก้ไขปัญหาการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนได้ (2) ด้านการจัดให้มีเวทีปรึกษาหารือกันของประชาชน พบว่า ต้องการให้ทุกภาคส่วนในชุมชนเห็นความสำคัญและเข้าร่วมเวทีปรึกษาหารือกันของประชาชน และ (3) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน พบว่า กิจกรรมบางส่วนในชุมชนขาดความเป็นรูปธรรม ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบล

สรุปสาเหตุที่สำคัญ ต่อบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานา อำเภอสนา มีดังนี้

1. บทบาท ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

1.1 สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล

1) มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีการจัดประชุมผู้แทนแต่ละหมู่บ้าน และมีการนำเสนอให้พื้นที่บุคคลในตำนาน คือ “นายขนมต้ม” โดยตั้งเป็นชมรมขึ้น ชื่อว่า “ชมรมคนสยามลูกหลานนายขนมต้ม” และมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการจัดกิจกรรมที่มีรายได้เข้ามาสร้างถาวรวัตถุ คือ อนุสาวรีย์นายขนมต้ม และดึงภาคส่วนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน ทำให้กิจกรรมประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ยังมีการฟื้นฟูประเพณีการทำบุญไหว้วัดจากอดีต มาปรับเวลาให้เข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีการรื้อฟื้นการแข่งขันเรือยาวประเพณี โดยจัดกิจกรรมในวันที่ 5 ธันวาคม ของทุกปี พื้นที่การทำอาหารไทยโบราณ มีการประกวดพันธุ์ไม้ ประกวดการทำอาหาร และมีการส่งเสริมให้ทำเป็นวิสาหกิจชุมชน เช่น กาละแมโบราณ

2) บริบททางสังคมชนบทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีแบบแผนทางสังคมและวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน มีความใกล้ชิดเป็นเครือญาติกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกัน ส่วนมากประกอบอาชีพเกษตรกรรมเช่นเดียวกัน ผูกพันกับทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ท้องทุ่งท้องนา และมีความนิยมในการเคารพผู้อาวุโส ปฏิบัติตนอยู่ในศีลในธรรมตามหลักพุทธศาสนา ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจ ซึ่งถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น ทำให้มีการรวมตัวกันทำกิจกรรมของชุมชนได้เป็นอย่างดี

3) ผู้นำชุมชนของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีความเข้มแข็ง สามารถนำประชาชนในชุมชนมาร่วมกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลได้ มีวิสัยทัศน์ และมีความเป็นผู้นำสูง สื่อสารความต้องการของชุมชนไปยังผู้มีอำนาจตัดสินใจได้เป็นอย่างดี มีผลงานในอดีตที่ทำให้ประชาชนในชุมชนเชื่อมั่น มีช่องทางการสื่อสารระหว่างสภาองค์กรชุมชนตำบลกับประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้การพัฒนาชุมชนดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่อง

4) สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม มีการกำหนดแผนงานและกิจกรรมของชุมชนไว้ตลอดทั้งปี โดยกำหนดเป็นแผนเรียกว่า “ปฏิทินตำบล” ในแต่ละเดือนจะมีการกำหนดแผนงานของชุมชน ได้แก่ วัฒนธรรมและประเพณีต่าง ๆ ไว้ เพื่อเป็นการเตือนความจำให้กับชาวชุมชนได้รับรู้ร่วมกัน และจัดกิจกรรมตามแผนงานปฏิทิน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ตำบล รวมทั้งมีการกำหนดกิจกรรมสลับกันไปตามหมู่บ้าน จนครบทั้ง 9 หมู่ ทำให้ทุกชุมชน ต่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมของส่วนรวม

5) ผู้นำสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม เป็นผู้ที่ไม่ศึกษาหาความรู้ และมีความกระตือรือร้นในการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม ชมรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ แสวงหาช่องทางในการนำเสนอของงบประมาณโครงการ ทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามาในพื้นที่ เพื่อพัฒนาชุมชนตามความต้องการของชุมชน

6) สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล มีการมีการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนสำหรับใช้ขับเคลื่อนกิจกรรมของชุมชน โดยสมาชิกสามารถกู้ยืมไปใช้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามความต้องการได้ และระยะเวลาในการส่งใช้คืนยาวนานถึง 4 ปี ทำให้ไม่เป็นภาระหนักของสมาชิกในการใช้คืนเงินยืม ทำให้สมาชิกมีเงินทุนในการประกอบอาชีพมีรายได้เลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว เกิดความเข้มแข็ง ซึ่งถือเป็นจุดแข็งที่ทำให้กิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่มประสบความสำเร็จ

1.2 สภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอเสนา

1) สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอเสนา สมาชิกสภาองค์กรชุมชน และประชาชนในชุมชนมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ไปจากบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ประธานสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอเสนา และสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ขาดความเข้าใจในบริบทของสภาองค์กรชุมชน ทำให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ โดยรองประธานจากภาครัฐ เพื่อดำเนินกิจกรรมของชุมชน และขาดการส่งเสริม สนับสนุนการอนุรักษ์พันธุชาติประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนดั้งเดิม มีเพียงการทำบุญตามเทศกาล ประเพณี เท่านั้น

2) บริบททางสังคม มีบางส่วนที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะชุมชนที่อาศัยในพื้นที่หมู่ 6 ตำบลชานนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม นับเป็นชุมชนมุสลิมที่เข้มแข็ง ในพื้นที่หมู่ที่ 6 มีศาสนสถาน คือ มัสยิด รวม 3 แห่ง เป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ซึ่งนอกจากจะใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีทางศาสนาแล้ว ยังใช้เป็นสถานที่จัดประชุม จัดเวทีปรึกษาหารือของประชาชน มัสยิดหลักที่สำคัญ คือ มัสยิด “อาซานียะห์” มีการจัดงานการกุศลเป็นประจำทุกปี เพื่อหารายได้ใช้ในกิจกรรมของมัสยิด และใช้เพื่อการศึกษาของสมาชิก ในการจัดงานแต่ละครั้งจะมีพี่น้องมุสลิมทั้งในพื้นที่ และต่างพื้นที่เข้าร่วมงานมากมาย ในขณะที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในหมู่อื่น ๆ ไม่มีกิจกรรมที่โดดเด่นในภาพรวมของชุมชนแต่อย่างใด

3) พื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน แต่ละหมู่ มีความแตกต่างกัน เช่น ชุมชนมุสลิม ซึ่งอาศัยอยู่หมู่ 6 ตำบลชานนา ส่วนมากประกอบอาชีพ ปศุสัตว์ คือ เลี้ยงแพะ และเลี้ยงวัว จะอยู่ในพื้นที่เป็นส่วนใหญ่ และมีการจัดกิจกรรมโดยใช้มัสยิด ซึ่งมี 3 แห่งด้วยกัน เป็นสถานที่ประชุม และจัดกิจกรรม โดยมีมัสยิด “อาซานียะห์” เป็นสถานที่หลักในการจัดงานการกุศลเป็นประจำทุกปี นอกเหนือจากนั้น เป็นชุมชนชาวพุทธ ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และบางส่วนทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อยู่ต่างพื้นที่ ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน ปัญหาอีกประการหนึ่งของสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอเสนา คือ การที่ผู้นำชุมชนไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถเป็นผู้นำชุมชนได้อย่างแท้จริง ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน ซึ่งเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งให้บทบาทด้านการส่งเสริมสนับสนุนอนุรักษ์พันธุชาติประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

4) บทบาทในด้านการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชนอย่างยั่งยืนของสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา ซึ่งหมายถึงคลองสาน หรือ คลองขุด กลับไม่มีการดูแล บำรุงรักษาให้ใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากสมาชิกชุมชน คิดว่าเป็นหน้าที่ของภาครัฐ (หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลชานนา) มีหน้าที่ต้องดูแล บำรุงรักษา มิใช่หน้าที่ของประชาชน แนวความคิดเช่นนี้ ทำให้ชุมชนขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ในการร่วมดูแล บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนอย่างยั่งยืน ทำให้เสียประโยชน์ในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชุมชน สมาชิกชุมชนไม่มีความรู้สึกผูกพันต่อชุมชน ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากแนวคิดเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง และไม่พบว่ามีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีบทบาท และการมีส่วนร่วมต่อการกำหนดแผนงานที่มีเป้าประสงค์เป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณะ ซึ่งคลาดเคลื่อนไปจากแนวคิดการเมืองภาคพลเมือง

2. ปัญหาและอุปสรรค บทบาทตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

2.1 สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล

1) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟูจารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นพบว่า ผู้ได้รับคัดเลือกเป็นผู้แทนชุมชน ไม่ดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และขาดผู้นำแบบไม่เป็นทางการในการทำกิจกรรมของชุมชน ส่วนใหญ่รอภาครัฐ สนับสนุนงบประมาณในการทำกิจกรรม

2) ด้านการมีส่วนร่วมเสนอแนะแก้ไขปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม มีการนำเสนอความต้องการของชุมชนผ่าน สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล เพื่อบรรจุเป็นแผนพัฒนาชุมชนเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ คือ เทศบาลตำบลบางบาลพิจารณาเป็นแผนประจำปีของเทศบาล ซึ่งปรากฏว่าบ่อยครั้งที่แผนพัฒนาชุมชนที่นำเสนอไปยังเทศบาลตำบลบางบาล กลับไม่ได้รับการตอบสนอง ในขณะที่สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่มมีการนำเสนอแผนพัฒนาชุมชนไปยังหน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐผ่านทางจังหวัด และภาคเอกชน เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณด้วย และมีหลายโครงการที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภายนอก

3) ประชาชนในชุมชนบางส่วน ยังไม่มีความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม กิจกรรมบางอย่างจึงขาดความร่วมมือจากชุมชนอย่างแท้จริง หรือบางกิจกรรมชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมน้อยเกินไป ปัญหาบางส่วนเกิดจากภาระหน้าที่การทำงานด้วย ซึ่งสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อาจจะขาดการประชาสัมพันธ์ และการสื่อสารข้อมูลให้กับชุมชนได้รับรู้

4) สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม บางคนมองว่า ภาครัฐควรมีส่วนในการสนับสนุนงบประมาณให้สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม รวมทั้ง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนด้วย

5) ในด้านการส่งเสริมสนับสนุนให้สภาองค์กรชุมชนในตำบลเกิดความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน พบว่าสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม ได้กั้นเงินจำนวนหนึ่งไว้ ซึ่งนอกจากจะใช้ในการตั้งศูนย์เตือนภัยพิบัติแล้ว ยังจัดตั้งเป็นกองทุน สำหรับให้สมาชิกชุมชนได้กู้ยืมเพื่อนำไปใช้เป็นทุนในการประกอบอาชีพ หรือเป็นทุนในการจัดกิจกรรมส่วนรวมของชุมชน โดยให้ส่งใช้คืนระยะยาว แต่ปรากฏว่ามีสมาชิกชุมชนบางส่วน ขาดวินัยในการชดใช้เงินกู้ยืมจากกองทุน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

2.2 สภาพองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา

1) ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนในท้องถิ่น ของสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ของสมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา สมาชิกองค์กรชุมชน และประชาชนในชุมชน มีความคลาดเคลื่อน ทำให้ขาดการมีส่วนร่วมในเวทีสภาองค์กรชุมชนตำบล ขาดการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมด้านส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟู จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างรุนแรง พบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา มุ่งหวังให้ภาครัฐ เป็นผู้สนับสนุนเงินทุน งบประมาณ และบุคลากร เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวนี้

2) องค์กรชุมชนในตำบลชานนา ขาดการมีส่วนร่วมในการจัดการวิถีชีวิตของชุมชน ขาดการมีส่วนร่วมในการดูแล บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์ต่อทรัพยากรธรรมชาติสาธารณะในชุมชน โดยมีความคิดว่าการดูแล และบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เป็นเรื่องของหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลชานนา ทำให้คลองสาน หรือคลองขุด ซึ่งเป็นแหล่งน้ำสำคัญในพื้นที่ ขาดการดูแล บำรุงรักษา

3) พื้นฐานทางสังคม วัฒนธรรม ประเพณีและพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชน มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน แนวความคิด ความเชื่อ และศาสนาที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดประเด็นปัญหาในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน ซึ่งมีแนวทางการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกัน และการขาดปฏิสัมพันธ์และการสื่อสารที่ีระหว่างชุมชน รวมทั้งผู้นำชุมชนไม่สามารถเป็นหลักในการนำชุมชนทำกิจกรรมได้

4) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักปกครองท้องถิ่น และผู้นำองค์กรชุมชน ต่างมีความขัดแย้งกันเองภายในพื้นที่ชุมชน ทำให้สภาองค์กรชุมชนขาดความเข้มแข็ง ต่างฝ่ายต่างผลักระกันไปมา และไม่สามารถร่วมมือกันเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ตามที่ประชาชนต้องการ ทำให้ขาดการยอมรับนับถือ จากประชาชนในชุมชน

5) การที่สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบล สมาชิกองค์กรชุมชน และประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 คลาดเคลื่อน ขาดการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน พื้นฐานทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณีที่แตกต่างกัน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นักปกครองท้องถิ่น และผู้นำองค์กรชุมชนไม่เข้มแข็ง และยังมีความขัดแย้งกัน ไม่มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ส่งผลกระทบไปถึงการดำเนินกิจกรรมในชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลเสียจึงตกกับชุมชน ทำให้สภาองค์กรชุมชนตำบลไม่เข้มแข็ง ไม่สามารถนำพาสมาชิกชุมชนก้าวข้ามปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนได้ จึงถือว่าบทบาทของสภาองค์กรชุมชนมีปัญหาและอุปสรรค ไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์หลัก ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

3. ข้อเสนอแนะ แนวทาง และวิธีปฏิบัติงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล และสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา

1) บุคลากรที่เข้ามาทำงานในสภาองค์กรชุมชนตำบล และองค์กรชุมชนต้องเป็นผู้ที่มีความตั้งใจจริง และพร้อมเสียสละ เพื่อทำงานอาสาสมัคร โดยไม่หวังผลตอบแทน โดยเฉพาะผู้นำองค์กรชุมชนต้องเป็นผู้นำได้อย่างแท้จริง มีความเข้มแข็ง มีเป้าหมายชัดเจน สามารถนำพาองค์กรชุมชนไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนส่วนรวมได้เป็นอย่างดี เป็นบุคคลที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ด้วยความราบรื่น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

2) สภาองค์กรชุมชนตำบล ต้องมีการกำหนดเป้าหมาย และภารกิจขององค์กรชุมชนตำบลให้ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง หน่วยงานอื่นต้องเข้าร่วมสนับสนุน หรือส่งเสริมกิจกรรมของชุมชนได้โดยไม่มีปัญหา และอุปสรรค รวมทั้ง ต้องเป็นภารกิจที่ปฏิบัติได้จริง และเกิดประโยชน์กับชุมชน และประชาชนในพื้นที่ เชื่อมโยงกับชุมชนอื่น ๆ ได้

3) หน่วยงานภาครัฐ หรือองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรมีการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชน สร้างองค์ความรู้ แนวคิด ส่งเสริมเทคโนโลยีให้เกิดขึ้นในองค์กรชุมชน เพื่อให้ผู้นำชุมชนมีความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และภารกิจของตนเอง ตามตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551

อภิปรายผลการวิจัย

1. บทบาท ตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ของสภาองค์กรชุมชนตำบล บ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชายนาวา อำเภอสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อสังเกตซึ่งอภิปรายผล ดังนี้

1.1 บทบาท ของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม ด้านการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ฟื้นฟู จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น ชุมชนตำบลบ้านกุ่ม การมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นผ่านเวทีการประชุม และมีการรวมตัวกันขององค์กรชุมชน นับแต่พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนมีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2551 โดยสมาชิก องค์กรชุมชน มีข้อตกลงร่วมกันเพื่อค้นหา ฟื้นฟูบุคคลในตำนาน และจารีตประเพณีดั้งเดิมขึ้นมาสานต่อ มีการจัด กิจกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น การฟื้นฟูตำรับอาหารโบราณ การแข่งขันเรือยาว งานประเพณีการไหว้วัด ซึ่งดำเนินการอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด นับตั้งแต่มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน กับสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม ประกอบกับการที่มีผู้นำ องค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง มีความรู้ ความสามารถทำให้สามารถดึงกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน นับเป็นการพัฒนาองค์กรชุมชนให้ก้าวหน้าต่อเนื่อง

1.2 การมีส่วนร่วม นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะส่งผลให้กิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม ประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมในทุกระดับ เริ่มจากร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ ทำให้ประชาชน ในตำบลบ้านกุ่ม ร่วมปรึกษาหารือกันในพื้นที่สภา รวมทั้งนอกเวทีสภา เมื่อมีกิจกรรมงานบุญกุศลร่วมกัน เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกันอยู่บทความเท่าเทียมกันทางสังคม ออกแบบรูปแบบของชุมชนร่วมกัน และร่วมมือร่วมใจในการ ทำงานในบทบาทที่ตนเองถนัด จึงเกิดพลังที่เข้มแข็งของชุมชน ยึดมติเสียงข้างมากในการเป็นแนวทางจัดกิจกรรมของ ชุมชน ดังที่ ประเวศ วะสี (2550) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า “ชุมชนเข้มแข็งเกิดจากการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ ร่วมทำวิจัย เรื่องของชุมชนเอง ร่วมทำแผนแม่บทชุมชน และร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนแม่บทชุมชน เกิดการพัฒนาอย่าง บูรณาการทั้งทางเศรษฐกิจ จิตใจ ครอบครัว สังคม วัฒนธรรมและสุขภาพพร้อมกันไป”

1.3 สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม มีการดำเนินกิจกรรมขององค์กรชุมชน ที่สอดคล้องกับแนวความคิด การเมืองภาคพลเมือง โดยกิจกรรมที่มีความสำคัญ คือบทบาท ในด้านการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติชุมชน และมีการสร้าง “ศูนย์เตือนภัยพิบัติ” เป็นการสร้างกระบวนการช่วยเหลือกันเองภายใน ชุมชน ที่เป็นรูปธรรม และได้รับแจ้งข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งภายหลังต่อยอดกิจกรรมจนถึง การทำวิจัยผังเมือง รวมของตำบล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

2. ปัญหาอุปสรรค บทบาทตามมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 ของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล กับสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา อำเภอสนา

2.1 ปัญหาอุปสรรคของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม อำเภอบางบาล พบว่า และประชากรกลุ่มที่เป็นวัยทำงาน บางส่วนประกอบอาชีพนอกพื้นที่ ทั้งภาคราชการ และภาคเอกชน ทำให้เกิดปัญหา การมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของชุมชนที่อาจจะน้อยเกินไป จึงขาดความเข้าใจในบทบาทของสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่ม และในบางครั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถดำเนินการตามแผนพัฒนาชุมชนที่สภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกุ่มนำเสนอไปได้ และไม่มีการชี้แจงทำความเข้าใจที่ดี ให้กับประชาชนด้วย ทำให้เกิดเป็นช่องว่างระหว่างองค์กรชุมชนกับเทศบาลตำบลบางบาล

2.2 ปัญหาอุปสรรคของสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา พบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา และองค์กรชุมชนตำบลชานนา มีความคิดเห็นที่คลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง ที่ว่า บทบาทหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เป็นหน้าที่ของภาครัฐ ซึ่งหมายถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมของสมาชิกชุมชน ในการขับเคลื่อนกิจกรรม ทั้งด้านทุน ด้านงบประมาณ และบุคลากร เพื่อให้สภาองค์กรชุมชนตำบลชานนา ได้ขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง มีใช้หน้าที่ขององค์กรชุมชน และประชาชนที่ต้องร่วมมือกันแต่อย่างใด ทำให้บทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ประสบผลสำเร็จ ตามที่ควรจะเป็น รวมถึงองค์กรชุมชน ไม่เห็นความสำคัญในการบำรุงรักษา และ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชนอย่างยั่งยืน ทำให้ทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน เช่น แหล่งน้ำสำคัญในพื้นที่ ขาดการดูแล บำรุงรักษา ทำให้ไม่อาจใช้ประโยชน์ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งอเนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า “*ประชาสังคม (Civil society) หมายถึง เครือข่าย กลุ่ม สมาคม มูลนิธิ สถาบัน และชุมชนที่มีกิจกรรมหรือมีการเคลื่อนไหวอยู่ระหว่างรัฐ (State) กับปัจเจกชน (Individuals)*”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เชิงนโยบาย

1) ควรมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 หมวด 1 สภาองค์กรชุมชนตำบล มาตรา 5 วรรคหนึ่ง การจัดตั้งไว้กับกำนัน ควรเปลี่ยนผู้รับผิดชอบจัดตั้งจากกำนัน เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ (เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล) เป็นผู้รับผิดชอบ และวรรคสี่ เมื่อได้รับจัดตั้งการจัดตั้งให้เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลแล้วแต่กรณีส่งรายชื่อให้ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เนื่องจากจะเป็นการป้องกันปัญหาความไม่ลงรอยกันของ ผู้แทนองค์กรชุมชนในแต่ละหมู่บ้านกับผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ซึ่งจากการทำวิจัยพบว่า ปัญหาความสัมพันธ์ ที่ไม่ดีระหว่างชุมชน กับผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ส่งผลให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบล รวมทั้งเมื่อจัดตั้งได้แล้ว การขับเคลื่อนกิจกรรมของสภาองค์กรชุมชนตำบล ระหว่างประธานสภาองค์กรชุมชนตำบล กับผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ก็เกิดปัญหาอุปสรรคด้วยเช่นกัน

2) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 หมวด 1 มาตรา 7 เรื่องคุณสมบัติของสมาชิกสภาองค์กรชุมชน (4) “ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

ความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” ควรเพิ่มเติมว่า “หรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี” เหตุผลคือ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้กับผู้ที่เคยต้องโทษจำคุกได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเอง และการเป็นสมาชิกสภาองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นผู้ถือศตงานให้ท้องถิ่นด้วยจิตสาธารณะ จะเกิดประโยชน์กับชุมชนมากกว่าเป็นโทษ

3) ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 โดยการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่สภาองค์กรชุมชนตำบลตั้งอยู่ (เทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล) สามารถสนับสนุนงบประมาณให้กับสภาองค์กรชุมชนตำบลได้ ในกรณีที่สภาองค์กรชุมชนตำบล มีกิจกรรม หรือโครงการที่จำเป็นเร่งด่วน และเกิดประโยชน์กับชุมชนส่วนใหญ่ในตำบล โดยอาจจะกำหนดให้เป็นแผนพัฒนาท้องถิ่น 3 ปี และควรบรรจุเรื่องการอนุรักษ์ฟื้นฟู จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติชุมชน รวมถึงการกำหนดให้มีการจัดเวทีปรึกษาหารือกันของชุมชน ไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่นด้วย จะเป็นการสนับสนุนให้การดำเนินการของสภาองค์กรชุมชนตำบล มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น

4) ปัญหาหลักที่สำคัญในชุมชน ที่ควรได้รับการแก้ไขแบบเร่งด่วน คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปากท้องของชุมชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ควรได้มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน ภาครัฐจึงไม่ควรปล่อยให้ป็นหน้าที่ของสภาองค์กรชุมชนตำบล ที่ขับเคลื่อนเองแบบไร้ทิศทาง รวมทั้งต้องส่งเสริมองค์ความรู้เชิงวิชาการ เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรในท้องถิ่น สนับสนุนเทคโนโลยี ส่งเสริมสนับสนุนด้านการตลาด โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ส่งเสริม และ หาช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชน

5) ต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้เกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และประโยชน์ของสภา และผู้นำของสภาองค์กรชุมชนตำบล ต้องเป็นผู้นำที่แท้จริงให้้องค์กรชุมชนและประชาชนเชื่อมั่นได้และ สภาองค์กรชุมชนตำบลควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อสาร กิจกรรม และผลการดำเนินงานของสภาองค์กรชุมชนตำบลให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล ข่าวสาร อย่างสม่ำเสมอ หรืออย่างน้อยควรมีการแจ้งผลการดำเนินงานให้ประชาชนรับทราบปีละ 1 ครั้ง และโครงการใดที่อาจจะมีผลกระทบกับชุมชน ควรมีการแจ้งให้ชุมชนได้รับรู้ บุคลากรที่เข้ามาทำงาน กลุ่มชมรม ในองค์กรชุมชน ควรมีการสับเปลี่ยนกันบ้าง เพื่อมิให้รับผิดชอบภารกิจที่มากเกินไป ซึ่งจากการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์กรชุมชน หลายท่านมีตำแหน่งที่รับผิดชอบหลายตำแหน่งทำให้ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ครบถ้วน ทำให้กลุ่ม ชมรม ในองค์กรชุมชน เสียโอกาสที่จะได้มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551 เพื่อให้มีความยืดหยุ่นในทางปฏิบัติมากขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนในภาพรวมมากขึ้น
2. นำแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของสภาองค์กรชุมชนตำบลที่ค้นพบจากผลการวิจัย นำไปใช้ในพื้นที่อื่น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชน พ.ศ. 2551
3. เป็นการสะท้อนปัญหาในการปฏิบัติภารกิจของสภาองค์กรชุมชน เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้แก่ภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน สมาคม มูลนิธิต่าง ๆ สามารถให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนสภาองค์กรชุมชนตำบลได้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

เอกสารอ้างอิง

- ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๕ ตอนที่ ๓๑ ก : พระราชบัญญัติสภาองค์กรชุมชนตำบล พ.ศ. ๒๕๕๑. กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑, ปธาน สุวรรณมงคล. (๒๕๕๔). การกระจายอำนาจ แนวคิดและประสบการณ์จากเอเชีย : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ.
- _____ (๒๕๕๔). การเมืองท้องถิ่น การเมืองของใคร โดยใคร และเพื่อใคร : จตุพร ดีไซน์ นนทบุรี.
- _____ (๒๕๕๕). การเมืองการบริหารท้องถิ่นเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ ๒ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช นนทบุรี.
- ประเวศ วะสี. (๒๕๕๐). การเมืองใหม่ที่ไม่ใช่เงินเป็นใหญ่. สำนักพิมพ์มติชน กรุงเทพฯ.
- _____ (๒๕๕๐). (อ้างในเอนก เหล่าธรรมทัศน์). ประชาธิปไตยชุมชน: รากฐานของการเมืองสมานฉันท์และการเมืองคุณธรรม. มูลนิธิสธารณสุขแห่งชาติ กรุงเทพฯ.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (๒๕๔๑). ส่วนร่วมที่ไม่ใช่รัฐ: ความหมายของประชาสังคม. (อ้างใน บทความ ประชาสังคมกับกระบวนการสันติภาพ (ตอนที่ ๑). สืบค้นวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๙. จาก <http://deepsouthwatch.org>.
- Yuliani, Linda Elizabeth. (2004) **Decentralization, deconcentration and devolution: what do they mean?** Paper presented at the Interlaken Workshop on Decentralization, 27-30 April 2004, Interlaken Switzerland.